

POSSIBLE ANSWERS FOR:

NOVEMBER 2002

**ACCOUNTING HIGHER GRADE
REKENINGKUNDE HOËRGRAAD**

NOTES TO MARKERS/NOTAS AAN NASIENERS

The following will apply for all provinces:

1. Marks to be shown by making a tick - ✓
2. Method marks to be shown with a tick with a circle -
3. All incorrect answers must be marked with a cross - X
4. Foreign items to be shown with an F.
5. Penalty deductions for incorrect abbreviations or poor terminology should be shown with a T.
6. Errors of poor arrangement for formats, brackets, etc. to be shown with an A.

Die volgende geld vir al die provinsies:

1. Punte moet met 'n regmerkje aangetoon word - ✓
2. Werksaampunte moet met 'n regmerkje met 'n sirkel aangetoon word -
3. Alle verkeerde antwoorde moet met 'n kruis aangetoon word - X
4. Vreemde items moet met 'n F aangedui word.
5. Punte afgetrek vir verkeerde afkortings en foutiewe terminologie moet met 'n T aangedui word.
6. Foutiewe formate, foutiewe gebruik van hakies, ens. moet met 'n A aangedui word.

BOOK	SUBJECT	GR	P	CODE
8	ACCOUNTING	HG		40110
8	ACCOUNTING	SG		40120

QUESTION 1 / VRAAG 1

Bank Account in General Ledger Bankrekening in die Algemene Grootboek			Bank Reconciliation Statement Bankversoeningstaat	
No.	Debit	Credit	Debit	Credit
No.	Debiet	Krediet	Debiet	Krediet
1			3 000 ✓✓✓	
2		270 ✓✓		
3		200 ✓✓		
4				6 000 ✓✓
5		250 ✓✓✓✓✓	500	✓✓✓
	OR/OF			
	250 ✓✓	500 ✓✓✓	500	✓✓✓
6	884	848 ✓✓✓		
	Both amounts for marks / Beide bedrae vir punte			
	OR/OF			
	36 ✓✓✓			
7		8 500 ✓✓		
		1 275 ✓✓✓		
	OR/OF			
		✓✓✓✓✓ 9 775		

MARKS / PUNTE: 25

Elke kolom word afsonderlik nagesien
Each column must be marked separately

Elke addisionele inskrywing -1 per reël makisimum -3, slegs as punte in reel verdien is
Each addisional entry -1per line maximum -3, only if marks are allocated in the line

QUESTION 2 / VRAAG 2

No. No.	General Ledger Algemene Grootboek		Debtors Ledger Debiteuregrootboek		Creditors Ledger Krediteuregrootboek		Amount Bedrag
	Debit Debiet	Credit Krediet	Debit Debiet	Credit Krediet	Debit Debiet	Credit Krediet	
1	Purchases ✓✓ Aankope	Creditors <u>control</u> * ✓✓ Krediteure- <u>kontrole</u> *				Natalie CC ✓✓ Natalie BK	✓✓✓ R7 400
If trade discount, R600, is shown - 1 / Indien handelskorting, R600, getoon word -1							
2	Carriage on Purchases Vrag op ✓✓ aankope	Bank Bank ✓✓					R324
3	Creditors <u>control</u> * ✓✓ Krediteure- <u>kontrole</u> *	Creditors ✓✓ allowances/ Purchases Krediteure- afslag / Aankope			Natalie CC ✓✓ Natalie BK		✓✓ R370
4	Debtors <u>control</u> * ✓✓ Debiteure- <u>kontrole</u> *	Sales ✓✓ Verkope	Melissa Stores ✓✓ Melissa Winkels				✓✓ R4 400
5	Deficit Theft loss Diefstal verlies/ ✓✓ tekort (Acceptable wording/Aan- vaarbare bewoording)	Purchases Aankope ✓✓					R370 ✓✓
	Debtors ✓✓ Allowances Debiteure- afslag	Debtors <u>control</u> * ✓✓ Debiteure- <u>kontrole</u> *		Melissa Stores ✓✓ Melissa Winkels			1 110 / 1 100 / 1 158,60 / 1 148,60 ✓✓

MARKS / PUNTE = 43

- If an amount/tick/cross/etc. is written in the debtors' ledger or creditors' ledger columns, accept for ✓✓. / Indien 'n bedrag/regmerkie/kruisie/ens. in die debiteuregrootboek of krediteure-grootboek kolomme gebruik word, aanvaar vir ✓✓.
- * Control omitted, allocate only one ✓ per item / Kontrole weggelaat, gee slegs een ✓ per item

QUESTION 3 / QUESTION 3

3.1 EQUITY AND LIABILITIES / EKWITEIT EN LASTE (AANSPREEKLIKHEDE)		
OWNER'S EQUITY / EIENAARSBELANG	✓	300 000
Capital / Kapitaal	✓	39 000
Current accounts / Privaatrekeninge	✓	339 000
MARKS / PUNTE: 3		

3.2.1 CAPITAL / KAPITAAL	C. Green C. Green	S. Slade S. Slade	Total Totaal
Balance on 28 February 2001 Saldo op 28 Februarie 2001	✓✓ 70 000	✓✓ 220 000	290 000 ✓
Additional capital contributed Addisionele kapitaal bygedra *	✓ 30 000		30 000 ✓
Withdrawals Onttrekkings**		✓ (20 000)	(20 000) ✓
Balance on 28 February 2002 Saldo op 28 Februarie 2002	✓ 100 000	✓ 200 000	300 000 ✓
	30 000 ✓	(20 000) ✓	10 000 ✓

* Accept / aanvaar: Movements / Bewegings

** Brackets omitted, amount was subtracted, -1 / Hakies weggelaat, bedrag afgetrek, -1

MARKS 13 / PUNTE 13

3.2.2 CURRENT ACCOUNTS / PRIVAATREKENINGE	C. Green C. Green	S. Slade S. Slade	Total Totaal
Appropriation of profit / Verdeling van wins:			
Salaries Salarisse	✓✓✓✓ 37 350	✓✓ 34 860	72 210 ✓
Interest on capital Rente op kapitaal	✓✓✓ 11 625	✓✓ 30 000	41 625 ✓
Primary division of profit Primêre verdeling	✓ 48 975	✓ 64 860	113 835 ✓
Final division of profit Finale verdeling van wins**	✓ 2 800**	✓ 4 200**	7 000* ✓
Profit per Income Statement Wins per inkomstestaat	✓ 51 775	✓ 69 060	120 835 ✓
Drawings *** Drawings***	✓✓✓ (48 475)	✓ (40 860)	(89 335) ✓
	3 300	28 200	31 500
Balance 28 February 2001 / at beginning of previous year Saldo 28 Februarie 2001 / aan begin van vorige jaar	✓✓ (1 500)	✓✓ 9 000	7 500 ✓
Balance 28 February 2002 / at end of current year Saldo 28 Februarie 2002 / aan einde van huidige jaar	✓ 1 800	✓ 37 200	39 000 ✓

* This figure should be the difference between profit and the primary distribution - NOT R120 835
Hierdie bedrag moet die verskil wees tussen wins en die primêre verdeling - NIE R120 835

** Any amount divided in ratio 2 : 3 / Enige bedrag verdeel in verhouding 2 : 3

*** Drawings - Brackets omitted, amount subtracted -1 / Onttrekkings - hakies weggelaat, bedrag afgetrek -1

ALTERNATE METHOD / ALTERNATIEWE METODE

3.2.2 CURRENT ACCOUNTS / PRIVAATREKENINGE			
	C. Green C. Green	S. Slade S. Slade	Total Totaal
Balance on 28 Feb. 2001/ end of previous year Saldo op 28 Feb. 2001 / einde van vorige jaar	✓✓ (1 500)	✓✓ 9 000	✓ 7 500
Pofit per Income Statement Wins per Inkomstestaat	✓ 51 775	✓ 69 060	✓ 120 835
Salaries Salarisse	✓✓✓✓ 37 350	✓✓ 34 860	✓ 72 210
Interest on capital Rente op kapitaal	✓✓✓ 11 625	✓✓ 30 000	✓ 41 625
Primary division Primêre verdeling	✓ 48 975	✓ 64 860	✓ 113 835
Final division of profit Finale verdeling van wins	✓ 2 800	✓ 4 200	✓ 7 000
Drawings during the year Onttrekkings gedurende die jaar	✓✓✓ (48 475)	✓ (40 860)	✓ (89 335)
Balance 28 February 2002 / end of current year Saldo 28 Februarie 2002 / einde van huidige jaar	✓ 1 800	✓ 37 200	✓ 39 000

(See comment at alternative form on page 4 / Sien aanmerkings by alternatiewe formaat op bl. 4)
MARKS / PUNTE = 35

3.2.3 CASH AND CASH EQUIVALENTS / KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE	
Fixed deposit: Rob Bank / Vaste deposito: Rob Bank	15 000 ✓
Bank / Bank (30 300 ✓ - 25 000 ✓)	30 300 ✓ 5 300 ✓✓
Cash float / Wisselgeld	2 500 ✓
	22 800 ✓

MARKS / PUNTE = 5

3.3.1 NON-CURRENT LIABILITIES / NIE-BEDRYFSLASTE
(380 000* ✓ - 25 000 ✓ - 25 000 ✓) = R330 000 ✓ / 330 000 ✓✓✓✓ / R355 000 ✓✓
Alternative = Owners' Equity (See 3.1) X 1,06 /
Alternatief = Eienaarsbelang (Sien 3.1) X 1,06 = R359 340 ✓✓✓✓ (4)

* R380 000 on its own no marks / Slegs R380 000 geen punte

3.3.2 EQUITY OF PARTNER C. GREEN / EIENAARSBELANG VAN VENNOOT C. GREEN
(R70 000 ✓ + R30 000 ✓ + R1 800) = R101 800 ✓ / R101 800 ✓✓✓✓
(100 000 ✓✓ + 1800) = R101 800 ✓✓✓✓ (4)

3.3.3.1 COMMENTS ON DEBT EQUITY RATIO . KOMMENTAAR OP SKULD /EIENAARSBELANGVERHOUDING	
Debt equity ratio <u>improved</u> slightly from 1,34 : 1 to 1,06 : 1 Skuld/Eiennaarsbelangverhouding verbeter van 1,34 : 1 tot 1,06 tot 1 ✓✓✓	(3)
Financial risk is high Finansiële risiko is hoog ✓✓✓	(3)
Long-term liabilities exceed owner's equity Langtermynlaste oorskryf eienaarsbelang ✓✓✓	(3)
Highly geared Hooggerat ✓✓✓	(3)
ANY OTHER ACCEPTABLE ANSWER / ENIGE ANDER AANVAARBARE ANTWOORD	MARKS / PUNTE: (2 X3 = 6)

3.3.3.2 WAS IT A GOOD IDEA TO INCREASE THE LOAN? WAS DIT 'N GOEIE IDEE OM DIE LENING TE VERHOOG?	
No / Nee ✓	OR/OF Yes / Ja ✓
(1)	
The business borrows money at 18 %, whilst the return to the owners is only 14 % / The interest payable is more than the return earned by the owners when using borrowed money. Die besigheid leen geld teen 18 %, terwyl die opbrengs op eienaarsbelang slegs 14 % is. Rentekoers is hoër as die gemiddelde opbrengs op kapitaal aangewend. ✓✓✓	
Not good idea to borrow more money / increase loan Nie 'n goeie idee om meer geld te leen / lening te verhoog nie ✓✓✓	
ANY OTHER ACCEPTABLE ANSWER / ENIGE ANDER AANVAARBARE ANTWOORD	
(3)	
MARKS / PUNTE: 4	

ANSWER / ANTWOORD

No or Yes / Nee of Ja ✓
Motivation of candidate's answer / Motivering van kandidaat se antwoord ✓✓✓

QUESTION 4.1 / VRAAG 4.1

GOVETTE TRADERS CC / GOVETTE HANDELAARS BK

Income Statement for the year ended 28 February 2002 / Inkomstestaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2002

Sales / Verkope (532 400 ✓ - 7 380 ✓) / 532 400 ✓		✓✓✓	525 020	
Cost of sales / Koste van verkope		✓	(266 720)	
GROSS PROFIT / BRUTO WINS			258 300	✓
OPERATING INCOME / BEDRYFSINKOMSTE			58 895	✓
Rent income: M. Goetham				
Huurinkomste: M. Goetham (62 280 ✓ - 5 040 ✓) / (5 040) ✓		57 240	✓✓✓	
Bad debts recovered / Oninbare skulde verhaal		1 600	✓	
Provision for bad debts adjustment ✓				
Voorsiening vir oninbare skulde-aansuiwering (1 100 ✓ - 1045 ✓)		55	✓✓	
Gross income / Bruto inkomste			317 195	
OPERATING EXPENSES / BEDRYFSUITGAWES			(252 370)	✓
Packing material (11 800 ✓ - 300 ✓ - 1 500 ✓) / (300) ✓ / (1500) ✓		10 000	✓✓✓✓	
Verpakkingsmateriaal				
Wages / Lone		84 200	✓	
Salary: S. Nomvette / Salaris: S. Nomvette ✓✓ {*		30 250	✓	
Salary: M. Goetham / Salaris: M. Goetham 66 250 {*		36 000	✓	
Advertising / Advertensies (9 810 ✓ - 2 400 ✓ ✓) / (2400) ✓✓		7 410	✓✓✓✓	
Bad debts / Oninbare skulde (2 500 ✓ + 1 050 ✓ ✓) / 1050 ✓✓		3 550	✓✓✓✓	
Repairs / Herstelwerk (6 600 ✓ + 2 000 ✓) / 2000 ✓✓		8 600	✓✓✓	
Sundry expenses / Diverse uitgawes		66 300	✓	
Trading stock deficit * ✓				
Handelsvoorraadtekort* (38 650 ✓ - 1 600 ✓ + 300 ✓ - 36370 ✓)		980	✓✓✓✓	✓
Donation / Donasies ✓		1 600	✓✓	
Depreciation / Waardevermindering ✓		3 480	✓✓✓	
OPERATING PROFIT / BEDRYFSWINS ✓			64 825	✓
Interest income / Rente-inkomste			7 400**	✓
Profit before interest expense (financing cost)				
Wins voor rente-uitgawes (finansieringskoste) ✓			72 225	✓
Interest expense (financing cost) / Rente-uitgawe (finansieringskoste)	(8 506,67)	(7 640)	(8 290)**	✓
Profit before tax/Wins voor belasting ✓	63 718,33	64 585	63 935	✓
Income tax/Inkomstebelasting	(17 500)	(17 500)	(17 500) ✓	
Net profit/ Netto wins ✓	46 218,33	47 085	46 435	✓

* Trading stock R38 650 / R36 370 - no marks / Handelsvoorraadtekort R38 650 / R36 370 - geen punte

** Amount as per notes to the financial statements / Bedrag soos in notas tot state

-1 per foreign item (maximum 10 % of marks obtained in Income Statement) / -1 per vreemde item (maksimum 10 % van punte verdien)

MARKS / PUNTE = 57

- 8 -
QUESTION 4 / VRAAG 4

4.2.1 INTEREST INCOME / INVESTMENT INCOME
RENTE INKOMSTE / BELEGINGSINKOMSTE

from investment (loan) van beleggings (lening)	✓	2 500
from overdue debtors van uitstaande debiteure	✓	4 900
		7 400 ✓

MARKS / PUNTE = 3

4.2.2 INTEREST EXPENSE / FINANCE COST
RENTE UITGAWE / FINANSIERINGSKOSTE

on loans op lenings	(✓) (✓✓) 3 575 + 1191,67 ✓✓✓✓ 4 766,67	(✓) (✓✓) 3 575 + 325 ✓✓✓✓ 3 900	(✓) (✓✓) 3 575 + 975 ✓✓✓✓ 4 550
on overdraft op oortrekking	3 740 ✓	3 740 ✓	3 740 ✓
	8 506,67 ✓	7 640 ✓	8 290 ✓

MARKS / PUNTE = 6

4.2.3 RETAINED INCOME / ACCUMULATED PROFITS
BEHOUE INKOMSTE / OPGEHOOPTE WINS

Balance on 28 February 2001 Saldo op 28 Februarie 2001	✓✓ 38 200	✓✓ 38 200	✓✓ 38 200
Net profit after tax Netto inkomste na belasting	✓ 46 218,33	✓ 47 085	✓ 46 435
	84 418,33	85 285	84 635
Distribution to members Verdeling aan lede	✓✓ (25 000)*	✓✓ (25 000)	✓✓ (25 000)
Balance on 28 February 2002 Saldo op 28 Februarie 2002	✓ 59 418,33	✓ 60 285	✓ 59 635

* Brackets omitted, amount subtracted -1, max. -1 / Hakies weggelaat, bedrag afgetrek -1, maks. -1

MARKS / PUNTE = 6

QUESTION 5.1.1 / QUESTION 5.1.1

GENERAL LEDGER OF MAPONYANI SOCCER CLUB ALGEMENE GROOTBOEK VAN MAPONYANI SOKKERKLUB					
Dr Dt	MEMBERSHIP FEES LEDEGELD				Cr Kt.
2001			2001		
Jan 1 Jan 1	Accrued income Opgelope inkomste	450✓✓	Jan 1 Jan 1	Income received in advance Vooruitontvange inkomste	900✓✓
Dec 31 Des 31	Income received in Advance Vooruitontvange inkomste ✓	✓ 600	Dec 31 Des 31	Bank Bank ✓	✓ 11 575
	Income and Expenditure Inkomste en Uitgawe ✓	✓ 12 000		Membership fees written off / Bad debts / Income and expenditure ✓ Ledegeld afgeskryf / Oninbare skulde / Inkomste en uitgawe	✓ 150
both ✓ dates			both ✓ dates	Accrued income Opgelope inkomste ✓	✓ 425
albei datums		13 050	albei datums		13 050

NOTE ON DATES / NOTA OOR DATUMS

Reversal not shown, give marks for December only / Terugskrywing nie gedoen nie, gee punte slegs vir Desember

MARKS / PUNTE = 16

QUESTION 5.2 / VRAAG 5.2

MAPONYANI SOCCER CLUB / MAPONYANI SOKKERKLUB
 Statement of Receipts and Payments for the year ended 31 December 2001
 Staat van Ontvangste en Betalings vir die jaar geëindig 31 Desember 2001

BALANCE ON 1 JAN. 2001 / SALDO OP 1 JAN. 2001:		
Bank	✓✓	18 500
RECEIPTS / ONTVANGSTE		28 475
Membership fees / Ledegeld	11 575	✓
Entrance fees / Intreegeld	4 000	✓✓
Donations / Donasies	12 900	✓✓
		46 975
PAYMENTS / BETALINGS		(33 000)
Repairs / Herstelwerk (3 900 ✓ + 700 ✓ - 980 ✓) / 700 ✓ / (980) ✓	3 620	✓✓✓✓
Insurance / Versekering (4 500 ✓ + 200 ✓ - 170 ✓) / 200 ✓ / (170) ✓	4 530	✓✓✓✓
Wages / Lone	7 800	✓✓
Sundry expenses / Diverse uitgawes	1 650	✓✓
Soccer balls / Sokkerballe (1 400 ✓ - 500 ✓ + 400 ✓) / (500) ✓ / 400 ✓	1 300	✓✓✓✓
Telephone / Telefoon	2 100	✓✓
Land and buildings / Grond en geboue (90 000 ✓ - 80 000 ✓)	10 000*	✓✓✓
Equipment / Toerusting (5 200 ✓ - 3 900 ✓ + 700 ✓)	2 000*	✓✓✓✓
BALANCE ON 31 DEC. 2001 / SALDO OP 31 DES. 2001:		
Bank	✓✓	13 975

* Fixed assets R12 000 ✓✓✓✓✓✓✓ / Vaste bates R12 000 ✓✓✓✓✓✓✓

Foreign items -1 each, max. -2 / Vreemde items -1 elk, maks. -2

MARKS / PUNTE = 34

QUESTION 5.2 / VRAAG 5.2

MAPONYANI SOCCER CLUB / MAPONYANI SOKKERKLUB
Statement of Receipts and Payments for the year ended 31 December 2001
Staat van Ontvangste en Betalings vir die jaar geëindig 31 Desember 2001

RECFIPTS / ONTVANGSTE		28 475
Membership fees / Ledegeld	11 575	✓
Entrance fees / Intreegeld	4 000	✓✓
Donations / Donasies	12 900	✓✓
		28 475
PAYMENTS / BETALINGS		(33 000)
Repairs / Herstelwerk (3 900 ✓ + 700 ✓ - 980 ✓) / 700 ✓ / (980) ✓	3 620	✓✓✓✓
Insurance / Versekering (4 500 ✓ + 200 ✓ - 170 ✓) / 200 ✓ / (170) ✓	4 530	✓✓✓✓
Wages / Lone	7 800	✓✓
Sundry expenses / Diverse uitgawes	1 650	✓✓
Soccer balls / Sokkerballe (1 400 ✓ - 500 ✓ + 400 ✓) / (-500 ✓) / 400 ✓	1 300	✓✓✓✓
Telephone / Telefoon	2 100	✓✓
Land and buildings / Grond en geboue (90 000 ✓ - 80 000)	10 000*	✓✓✓
Equipment / Toerusting (5 200 ✓ - 3 900 ✓ + 700 ✓)	2 000*	✓✓✓✓
Deficit / Tekort		(4 525)
Balance at beginning of year (1 January 2001) / (Bank) Saldo aan begin van jaar (1 Januarie 2001) / (Bank)		✓✓ 18 500
Balance at end of year (31 December 2001) / (Bank) Saldo aan begin van jaar (31 Desember 2001) / (Bank)	✓✓	13 975
Fixed assets purchased R12 000 ✓✓✓✓✓✓✓✓ / Vaste bates aangekoop R12 000 ✓✓✓✓✓✓✓✓		

Foreign items -1, maximum -2 / Vreemde items - 1, maksimum -2

MARKS / PUNTE = 34

QUESTION 5.2 / VRAAG 5.2

ALTERNATE METHOD / ALTERNATIEWE METODE

MAPONYANI SOCCER CLUB / MAPONYANI SOKKERKLUB

Statement of Receipts and Payments for the year ended 31 December 2001

Staat van Ontvangste en Betalings vir die jaar geëindig 31 Desember 2001

RECEIPTS ONTVANGSTE		PAYMENTS BETALINGS	
Balance on 1 January 2001 / Saldo op 1 Januarie 2001		Repairs (3 900 ✓ + 700 ✓ - 980 ✓) / Herstelwerk 700 ✓ / (980) ✓	✓✓✓✓ 3 620
Bank Bank	✓✓ 18 500	Insurance ✓ ✓ ✓ Versekering (4 500 + 200 - 170) / 200 ✓ / (700) ✓	✓✓✓✓ 4 530
Membership fees Ledegeld	✓ 11 575	Wages Lone	✓✓ 7 800
Entrance fees Intreegeld	✓✓ 4 000	Sundry expenses Diverse rekeninge	✓✓ 1 650
Donations Donasies	✓✓ 12 900	Soccer balls ✓ ✓ ✓ Sokkerballe (1 400 - 500 + 400) (500) ✓ / 400 ✓	✓✓✓✓ 1 300
		Telephone Telefoon	✓✓ 2 100
		Land and buildings Grond en geboue (90 000 - 80 000)	✓✓✓ * 10 000
		Equipment ✓ ✓ ✓ Toerusting (5 200 - 3 900 + 700)	✓✓✓✓ * 2 000
		Balance on 31 December 2001 Saldo op 31 Desember 2001	
		Bank Bank	✓✓ 13 975
	46 975		46 975

* Fixed assets R12 000 ✓✓✓✓✓✓✓ / Vaste bates R12 000 ✓✓✓✓✓✓✓

Foreign items -1 each, max. -2 / Vreemde items -1 elk, maks. -2

MARKS / PUNTE = 34

QUESTION 6 / QUESTION 6

GENERAL LEDGER OF BADGERS DRIFT LTD
ALGEMENE GROOTBOEK VAN BADGERS DRIFT BPK

6.1.1

Dr Dt.	SARS – income tax / RECEIVER OF REVENUE – income tax S.A. INKOMSTEDIENS – inkomstebelasting / ONTVANGER VAN INKOMSTE – inkomstebelasting				Cr Kt.
2002				2001	
Feb 28	Bank		8 000 /	Mar 1	Balance b/d
Feb 28	Bank	✓	59 000 /	Mrt 1	Saldo a/b
			67 000		✓ 8 000
				2002	
				Feb 28	Income tax
				Feb 28	Inkomstebelasting ✓
					✓ 54 000
					Balance c/d
					Saldo a/b
					✓ 5 000
			67 000		67 000
2002					
Mar 1	Balance	b/d		Balance can be debit or credit	
Mrt 1	Saldo		5 000	Saldo kan debiet of krediet wees	

MARKS / PUNTE = 7

6.1.2

Dr Dt.	ACCUMULATED DEPRECIATION ON VEHICLES OPGHOOPTE WAARDEVERMINDERING OP VOERTUIG				Cr Kt.
2001				2001	
Aug 31	Asset disposal		80 000	Mar 1	Balance b/d
Aug 31	Bateverkope	✓		Mrt. 1	Saldo a/b
					✓ 137 000
				Aug 31	Depreciation * ✓
				Aug31	Waardevermindering
					✓✓ 11 000
2002				2002	
Feb 28	Balance	b/d		Feb 28	Depreciation * ✓
Feb 28	Saldo	a/b	✓ 135 500	Feb 28	Waardevermindering
					✓✓✓ 67 500
			215 500		215 500
				2002	
				Mar 1	Balance b/d
				Mrt. 1	Saldo a/b
					✓ 135 500**

Accept / Aanvaar

* Depreciation ✓✓ R78 500 ✓✓✓✓✓ / Waardevermindering ✓✓ R78 500 ✓✓✓✓✓

** Final balance must be credit / Finale saldo moet krediet wees

MARKS / PUNTE = 12

6.1.3

Dr Dt.	ORDINARY SHARE DIVIDENDS GEWONE AANDELE DIVIDENDE				Cr Kt.
2001			2002		
Aug 31	Shareholders for dividends / Bank ✓	✓	Feb 28	Appropriation account ✓	✓
Aug 31	Aandehouers vir dividende / Bank	20 000	Feb 28	Verdelingsrekening	65 000
2002					
Feb 28	Shareholders for dividends ✓	✓✓			
Feb 28	Aandehouers vir dividende	45 000			
		65 000			65 000

MARKS / PUNTE = 7

6.1.4

Dr Dt.	ASSET DISPOSAL BATEVERKOPE				Cr Kt.
2001			2001		
Aug 31	Vehicles ✓	✓✓	Aug 31	Accumulated depreciation ✓	✓
Aug 31	Voertuie	120 000	Aug 31	Opgehoopte waardevermindering op voertuie	80 000
				Bank ✓✓	40 000
		120 000		Bank ✓	120 000

Vehicles must form part of the contra / Voertuie moet deel vorm van die kontra

Ignore dates / Ignoreer datums

MARKS / PUNTE = 9

**6.2 CASH GENERATED BY OPERATIONS
KONTANT DEUR BEDRYWIGHEDDE VOORTGEBRING**

Profit before taxation / Wins voor belasting	✓	180 000
Adjustments for / Aansuiwering vir:	✓✓✓✓✓	
Depreciation / Waardevermindering (11 000 + 67 500 + 10 000 ✓✓✓) / 78 500 ✓✓ / 10 000 ✓✓✓	✓	88 500
Interest paid / Rente betaal	✓✓	23 100
Operating profit before changes in working capital Bedryfswins voor veranderinge in bedryfskapitaal	✓	291 600
Changes in working capital Veranderinge in bedryfskapitaal	✓	(117 900)
Increase in stock / Vermeerdering in voorraad	*	✓✓ (90 000)
Increase in accounts receivable (debtors) Vermeerdering in rekeninge ontvangbaar (debiteure)	*	✓✓✓ (32 500)
Increase in accounts payable (creditors) Vermeerdering in rekeninge betaalbaar (krediteure)		✓✓✓ 4 600
Cash generated by operations / Kontant deur bedrywighede voorgebring	✓	173 700

* Brackets must be shown / **Hakies moet getoon word**

MARKS / PUNTE = 19

**6.3 CASH FLOW FROM FINANCING ACTIVITIES
KONTANTVLOEI UIT FINANSIERINGSAKTIEWEITE**

Proceeds from shares issued Opbreng uit aandele uitgereik (200 000 ✓✓ + 55 000 ✓✓) / 55 000 ✓✓ / 200 000 ✓✓	✓✓✓✓	255 000
Payment of capital portion of long-term liabilities Betaling van kapitaalgedeelte van langtermynlaste	✓✓	(60 000)*
	✓	195 000

* Brackets omitted -1 / **Hakies wegelaat -1**

MARKS / PUNTE = 7

**6.4.1.1 MARK-UP ON CASH AND CREDIT SALES
WINSOPSLAG OP KONTANT- EN KREDIETVERKOPE**

**MARK-UP – CASH SALES
WINSOPSLAG - KONTANTVERKOPE**

$$\begin{array}{r} 100\ 000 \quad \checkmark\checkmark \\ \hline 200\ 000 \quad \checkmark \end{array} \times \begin{array}{r} 100 \\ \hline 1 \end{array}$$

= 50 % ✓

(4)

(% must be shown / % moet getoon word)

ALTERNATIVE / ALTERNATIEF

$$\begin{array}{r} 100\ 000 \quad \checkmark\checkmark \\ \hline 300\ 000 \quad \checkmark \end{array} \times \begin{array}{r} 100 \\ \hline 1 \end{array}$$

= 33,33 % ✓

(4)

(% must be shown / % moet getoon word)

6.4.1.2 REASON FOR DIFFERENCE / REDE VIR VERSKIL

Risk of bad debts
Risiko van oninbare skulde ✓✓✓

OR / OF

Persuade customers to purchase for cash
Moedig klante om kontant aankope te doen ✓✓✓

OR / OF

Waiting for money to be paid by debtors
Daar moet gewag word vir betaling deur debiteure ✓✓✓

OR / OF

Administration costs for credit sales
Administrasiekoste vir kredietverkope ✓✓✓

(3)

6.4.2.1 CALCULATION: NET ASSET VALUE PER SHARE
BEREKENING: NETTO BATEWAARDE PER AANDEEL

$\frac{866\,000}{300\,000} \times \frac{100}{1}$ <p>= 288,67 cent sent</p> <p>Or R2,89 / R2,88 etc</p>	$\frac{600\,000 + 135\,000 + 131\,000}{300\,000} \times \frac{100}{1}$ <p>= 288,67 cent sent</p>
--	--

[6]

6.4.2.2

1. The company should have sold the shares at a higher price than the net asset value per share

Die maatskappy moes die aandele teen 'n hoër prys as die netto batewaarde per aandeel verkoop het

OR / OF

Shares were issued at a lower price than the NAV

Aandele is teen 'n laer prys as die netto batewaarde verkoop

OR / OF

Shares could have been issued at a higher premium

Aandele kon teen 'n hoër premie uitgereik word

2. Holders of original shares would be unhappy as the value of their shares has been diluted

Houers van oorspronklike aandele kan ongelukkig wees omdat die waarde van hulle aandele verwater is

3. Economic conditions / **Ekonomiese omstandighede**

4. Company may need money and sell the shares at the lower price
Maatskappy mag geld benodig en verkoop aandele teen laer prys

5. Investors able to buy shares at a very good price/
Beleggers kan aandele koop teen 'n baie goeie prys

ANY OTHER ACCEPTABLE ANSWERS /
ENIGE ANDER AANVAARBARE ANTWOORDE

Any / Enige 3 x 3 = 9

**6.4.3 HOW FUNDS RAISED WERE USED?
HOE IS DIE FONDSE WAT VERKRY IS AANGEWEND?**

Loan paid Lenings betaal ✓✓
Fixed assets purchased Vaste bates gekoop ✓✓
Stock purchased Voorraad gekoop ✓✓
To cancel the bank overdraft Ootrokke bank te kanselleer ✓✓
any 2 x 2 = 4 marks enige 2 x 2 = 4 punte

**6.4.4 WAYS TO IMPROVE LIQUIDITY
MANIERE OM LIKIDITEIT TE VERBETER**

Increase cash sales Vermeerdering van kontant verkope ✓✓
Stricter debtors collection period Strenger toepassing van debiteure-invorderingstermyn ✓✓
Discount for prompt payment of accounts Afslag vir spoedige betaling van rekenings /
Add interest on overdue debtors, account Voeg rente by op agterstallige debiteure rekening
Improve creditors payment period Vermeerdering in krediteure-betalingstermyn ✓✓
Improve rate of stock turnover Verbeter omsetsnelheid van voorraad ✓✓
Decrease expenses / overheads Verminder uitgawes / oorhoofse-koste ✓✓
Incentives to increase sales Aansporing om verkope te verhoog ✓✓
Mark down sales Uitverkopings ✓✓
Sell more shares Verkoop nog aandele ✓✓
Sell some of the assets Verkoop van die bates ✓✓
ANY OTHER ACCEPTABLE ANSWERS ENIGE ANDER AANVAARBARE ANTWOORDE
Enige / any 3 x 2 = 6 marks / punte

MARKS / PUNTE = 6

QUESTION 7.1 / VRAAG 7.1

MAKAYA TRADERS / MAKAYA HANDELAARS

Cash Budget for the period 1 November 2002 to 31 December 2002

Kontantbegroting vir die periode 1 November 2002 tot 31 Desember 2002

	November November 2002	December December 2002
CASH RECEIPTS / KONTANTONTVANGSTE		
TOTAL RECEIPTS / TOTALE ONTVANGSTE	168 000	120 000
CASH PAYMENTS / KONTANTBETALINGS		
Cash purchases / Kontantaankope	27 000	✓✓✓✓ 28 200
Payments to creditors / Betalings aan krediteure	38 250	✓✓✓ 40 500* / 57 375* / 29 250*
Operating expenses / Ander bedryfsuitgawes	14 000	14 000
Advertising / Advertensies	✓✓ 2 700	✓✓ 3 760
Salaries / Salarisse	✓✓✓✓ 18 000	✓✓✓ 15 000
Equipment / Toerusting		✓✓ * 2 900
TOTAL PAYMENTS / TOTALE BETALINGS	✓ 99 950	✓ 104 360
Cash surplus (deficit) / Kontantsurplus (tekort)	✓ 68 050	✓ 15 640
Bank – opening balance / Bank – beginsaldo	✓ (40 000)	✓ 28 050
Bank – closing balance / Bank – eindsaldo	✓ 28 050	✓ 43 690

* The amount of R2 900 for equipment may be added to creditors – to any of the three alternative amounts / Die bedrag van R2 900 vir toerusting mag bygevoeg word by krediteure – by enige van die drie alternatiewe bedrae:

$$40\,500 + 2\,900 = 43\,400$$

$$57\,375 + 2\,900 = 60\,275$$

$$29\,250 + 2\,900 = 32\,150$$

Foreign items –1 each, maximum –2 / Vreemde items –1 elk, maksimum –2

MARKS / PUNTE = 28

QUESTION 7.1 / VRAAG 7.1

7.2.1	Bad debt ✓ / Depreciation ✓ / Discount allowed ✓ Oninbare skulde / Waardevermindering / Korting toegestaan	2 x 1 = (2)
7.2.2	Credit / Krediet or/of / On account / Op rekening / skuld ✓	(1)
7.2.3.1	September 70 000 X 20% (✓) = R14 000 (✓)	
	October 85 000 X 35% (✓) = R29 750(✓)	
	November 90 000 X 40% - 12,5%(✓) = R31 500(✓)	
	R75 250 ✓✓✓✓✓✓	(6)
7.2.3.2	August 60 000 X 5% (✓) = R3 000(✓)	
	September 70 000 X 5% (✓) = R3 500(✓)	
	R6 500 ✓✓✓✓	(4)
7.2.3.3	R94 000 X 40% x 87,5% ✓	
	R4 700 ✓	(2)

MARKS / PUNTE: 15